

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ**

**ПРОГРАМА
ФАХОВОГО КОМПЛЕКСНОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
за ступенем «Бакалавр»**

Спеціальність 025 «МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО»

Освітня програма «ОРКЕСТРОВІ ДУХОВІ ТА УДАРНІ ІНСТРУМЕНТИ»

Творчий конкурс проводиться з метою виявлення вступників, спроможних під час навчання в ХДАК досягти відповідного професійного рівня майстерності та отримати необхідні знання для подальшої творчої діяльності в галузі музичного мистецтва.

Як правило, абітурієнт повинен мати відповідну довузівську підготовку (закінчити вищий заклад освіти I-II рівня акредитації відповідного напрямку).

Під час випробування абітурієнт повинен виявити

Знання:

- технології виконання музичних творів на інструменті або засобами мануальної техніки;
- основних етапів еволюції виконавства на духових та ударних інструментах;
- музичної форми та специфіки виконуваних абітурієнтом під час випробування творів;
- основ теорії музики.

Уміння:

- грамотно і виразно виконувати різні за жанром, характером, стилем, формою музичні твори;
- орієнтуватися в питаннях історії виконавства на духових та ударних інструментах;
- виявляти специфічні особливості музичної форми виконуваних абітурієнтом під час випробування творів;
- грамотно визначати на слух, будувати та співати від звуку інтервали, акорди та гами.

Наявність навичок:

- координації слуху та моторики;
- відчуття та контролю темпу, метру, ритму;
- втілення засобів динаміки;
- штрихової техніки;
- володіння технічними прийомами гри на інструменті;
- читання нот з листа;
- визначення та побудови інтервалів, акордів та гам.
- володіння власними емоціями.

Творчий конкурс складається з двох сесій: «Виконавська майстерність» та «Основи теорії та історії музичного мистецтва».

Перша сесія «Виконавська майстерність» передбачає:

- виконання напам'ять на музичному інструменті трьох різних за стилем та формою творів (один з них крупної форми);
- диригування двох різнохарактерних творів середньої складності;
- виконання з листа запропонованого екзаменаційною комісією музичного твору.

ОРІЄНТОВНИЙ РЕПЕРТУАР

Флейта

- А. Аляб'єв Інтродукція
- Й. С. Бах Сонати № 2, 3, 4
- Г. Гендель Концерт ре-мажор
- Р. Глієр Мелодія
- К. Данькевич Пісня та танок
- В. Калінніков Пісня
- Б. Лятошинський Мелодія
- М. Лисенко Фантазія на теми українських народних пісень
- В. А. Моцарт Анданте
- Л. Ревуцький Інтермецо

Гобой

- Й. Гайдн Концерт до-мажор
- І. Платонов Соната
- М. Раков Соната
- В. Косенко Мазурка
- М. Раков Вокаліз № 1-10
- П. Чайковський Романс
- Г. Телеман Сонати, п'єси
- Б. Лятошинський Мелодія
- М. Лисенко Елегія
- В. Губаренко Соната

Кларнет

- К. Вебер Концерт № 1, 2
- Є. Габлер Концерт № 1,2
- М. Іванов-Радкевич Соната
- Н. Луппов Концерт
- Й.С. Бах Граве
- К. Дебюссі Рапсодія № 1, 2.
- Ф. Гідаш Фантазія
- М. Гомоляка Концерт
- К. Сен-Санс Соната
- Ф. Пуленк Соната

Фагот

А. Вівальді Концерт Й. С. Бах Концерт
К. Вебер Угорська рапсодія Р. Глієр Гумореска
І. Коломієць Скерцо
Б. Кремлер Тема з варіаціями В. А. Моцарт Концерт
Н. Раков Етюд
К. Стамиц Концерт Є. Макаров Скерцо
При грі на фаготі можна використовувати репертуар для тромбону.

Труба

Л. Коган Концерт М. Раков Соната
Ю. Бірюков Романс М. Глінка Попутна пісня
Е. Гріг Пісня Сольвейг
К. Дебюссі Вальс
Л. Коган Романс В. Косенко Скерцо
М. Лисенко Поема Р. Свірський Скерцо

Саксофон

О. Глазунов Концерт
О. Флярковський Концерт
М. Кажлаєв Концерт
П. Дюбуа Концертна п'єса
М. Раухвергер Концерт
З. Сіара Соната в стилі джаз
О. Кремлевський Концертино
Е. Боцца Інтермецо та танець
Ч. Паркер «Не залишай Нью-Йорк»
Д. Мійо Скарамуш

Валторна

Б. Лятошинський Мелодія
С. Васильєв Поема
М. Раков Арія
Й.С. Бах Аріозо, Арія
Б. Кожевников Аріозо
В. А. Моцарт Концерт №1, 2, 3, 4
Л. Бетховен Соната фа-мажор
А. Рубінштейн Соната
Б. Анісімов Поема
С. Васильєв Мелодія
Б. Лятошинський Мелодія
Е. Макаров Романс
Г. Сальников Ноктюрн

Тромбон

Б. Лятошинський Мелодія
С. Васильєв Поема
М. Раков Арія
Й.С. Бах Аріозо, Арія
Б. Кожевников Аріозо
В. Косенко Скерцо
М. Лисенко Елегія, Романс
М. Давід Концертіно
Е. Рейхе Концерт № 1, 2
А. Нестеров Концерт

Баритон, тенор

При грі на баритоні, тенорі можна використовувати репертуар для труби, валторни або тромбону.

Туба

Г. Генделев Драматичне скерцо
В. Зверєв Концертино
С. Васильєв Скерцо
І. Новаковський Концертино
Б. Кожевников Аріозо
При грі на тубі можливо використовувати репертуар для тромбону.

Ударні інструменти

М. Будашкін Концерт для домри
І. Ковач Концертино
П. Чайковський Неаполітанський танок
М. Глінка Сюїта з опери «Руслан та Людмила»
С. Прокоф'єв Скерцо
Ж. Рамо Гавот
Дж. Россіні Неаполітанська тарантела
А. Рубінштейн Вальс-капріс
А. Хачатурян Танок дівчат з балету «Гаяне»
Ф. Шопен Вальс № 1, 7, 18

Для диригування

В. А. Моцарт Маленька нічна серенада
Е. Гріг «Пер Гюнт» (Ранок, Смерть Озе, Танець Анітри, Пісня Сольвейг)
Ж. Бізе Увертюра до опери «Кармен», антракти до 2,3,4 дій; Інтермецо до музики «Арлезіанка»
Й. Брамс Угорські танці (№№ 5, 6)
А. Дворжак Слов'янські танці (№№ 2, 3, 8)
Ш. Гуно Танці з опери «Фауст»

М. Глінка Танці з опер «Руслан і Людмила», «Життя за царя»
М. Мусоргський «Світанок на Москва-річці»
А. Лядов Полонез
П. Чайковський Пори року (№№ 2, 3, 4, 6, 9, 10, 12); Вступ до опери «Євген Онегін»; Сюїта з балету «Лускунчик»; Урочистий марш; Ноктюрн; Романс (f-moll)
О. Глазунов Pizzicato і Романеска з балету «Раймонда»
С. Рахманінов Інтродукція до опери «Алеко»
А. Хачатурян Варіації Егіни та Адажіо з балету «Спартак»
Д. Верді Інтродукція до опери «Травіата»
Я. Сібеліус «Сумний вальс»
Ф. Шопен Вальс № 7 (cis-moll)
П. Чайковський Вальси з балетів «Спляча красуня», «Лускунчик», «Лебедине озеро»
І. Дунаєвський Вальс з к/ф «Цирк»

Друга сесія «**Основи теорії та історії музичного мистецтва**» передбачає перевірку загальнокультурного та музично-теоретичного рівню підготовки абітурієнтів в межах програм вищих музичних закладів освіти I-II рівнів акредитації, а саме:

- знання особливостей стилю і творчого доробку композиторів, твори яких виконували абітурієнти;
- вміння проаналізувати основні особливості виконаних творів (емоційно-образний зміст, музична форма);
- знання концертного репертуару зі своєї спеціальності та його класифікації за жанрами (поліфонічні твори, твори великої форми, обробки народних мелодій);
- знання імен видатних діячів та виконавців на духових та ударних інструментах, лаконічної характеристики їх творчої індивідуальності;
- орієнтації в партитурі музичного твору;
- знання відомих диригентів та оркестрів;
- знання оркестрових інструментів;
- знання основних елементів диригентської техніки;
- знання загальновідомої методичної літератури;
- знання шкіл гри на духових та ударних інструментах, збірок, посібників, монографій тощо;
- знання загальноприйнятої італійської музичної термінології (нюанси, темпи, динаміка, штрихи) та специфіки;
- знання теорії музики та сольфеджіо: вміння визначити на слух, будувати та проспівати від звука (вгору або вниз) мажорні (натуральні, гармонічні, мелодичні), мінорні (натуральні, гармонічні, мелодичні) гами до п'яти знаків; інтервали – хроматичні, діатонічні та характерні (з розв'язанням, визначенням тональностей); акорди – збільшені та зменшені тризвуки з обертанням, септакорди домінантної та субдомінантної груп з обертанням, розв'язанням, визначенням тональностей.

Оцінка виставляється за 200-бальною шкалою оцінювання (від 100 до 200 балів) за кожну сесію творчого конкурсу.

Структура оцінки
за проходження першої сесії творчого конкурсу
«Виконавська майстерність»

№	Основні завдання першої сесії творчого конкурсу	Кількість балів
1	Виконання напам'ять на інструменті трьох різних за стилем та формою творів (один з них крупної форми)	1-60
2	Диригування двох різнохарактерних творів середньої складності	1-30
3	Виконання з листа запропонованого екзаменаційною комісією музичного твору	1-10
Максимальна кількість балів		100

Структура оцінки
за проходження другої сесії творчого конкурсу
«Основи теорії та історії музичного мистецтва»

№	Основні знання та вміння, які перевіряються на другому етапі творчого конкурсу	Кількість балів
1	Знання теорії музики та сольфеджіо, вміння виконувати практичні завдання (визначення на слух, побудова та спів інтервалів, акордів тощо)	1-15
2	Знання особливостей стилю і творчого доробку композиторів, твори яких виконував абітурієнт під час першого етапу	1-15
3	Вміння проаналізувати музично-теоретичні (жанрово-стильову специфіку, емоційно-образний зміст, форму) та виконавські особливості виконаних творів	1-15
4	Знання концертного репертуару та його класифікації за жанрами (поліфонічні твори, твори великої форми, обробки народних мелодій)	1-10
5	Знання імен видатних діячів, виконавців на духових та ударних інструментах, характеристики їх творчої індивідуальності	1-10
6	Знання специфіки диригентсько-оркестрової діяльності (орієнтація в партитурі музичного твору, знання оркестрових інструментів, основних елементів диригентської техніки тощо)	1-15
7	Знання загальноприйнятої італійської музичної термінології (нюанси, темпи, динаміка, штрихи)	1-10
8	Знання музичної літератури, загальновідомої методичної літератури та періодичних видань в галузі музичного мистецтва	1-10
Максимальна кількість балів		100

Абітурієнти, які отримали під час творчого конкурсу хоча б за одну з сесій менше 124 балів, до участі в конкурсі щодо зарахування на навчання не допускаються.

**КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ АБІТУРІЄНТІВ, ЯКІ
ВСТУПАЮТЬ ДО ХДАК У 2019 РОЦІ
на спеціальність «Музичне мистецтво»**

Рівні навчальних досягнень	Критерії оцінювання навчальних досягнень
1. Початковий до 123 балів	Абітурієнт не виконав (не відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу. Володіє грою на інструменті на елементарному (початковому) рівні. Не володіє диригентськими навичками та знаннями з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”. Відсутні музичні здібності.
	Абітурієнт не виконав (не відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу. Володіє грою на інструменті на елементарному (початковому) рівні. Майже не володіє диригентськими навичками та знаннями з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”. Відсутні музичні здібності.
	Абітурієнт не виконав (не відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу. Володіє грою на інструменті на елементарному (початковому) рівні. Має фрагментарні знання з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”. Володіє диригентськими навичками на низькому рівні. Майже відсутні музичні здібності.
2. Середній 124 – 149 балів	Абітурієнт виконав (відповів) деякі завдання сесії творчого конкурсу, але продемонстрував рівень диригування на початковому рівні. Програма, що була виконана на інструменті, не відповідає вимогам. Абітурієнт не виявив навичок читання нотного тексту з листа, продемонстрував дуже слабкі знання з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”, що свідчить про обмеженість його загальнокультурного рівня.
	Абітурієнт виконав (відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу, але продемонстрував рівень диригування на дуже низькому рівні. Програма, що була виконана на інструменті, майже не відповідає вимогам. Абітурієнт не виявив навичок читання нотного тексту з листа, продемонстрував слабкі знання з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”, що свідчить про його недостатній загальнокультурний рівень.

	<p>Абітурієнт виконав (відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу, але продемонстрував рівень диригування на низькому рівні. Програма, що була виконана на інструменті, лише частково відповідає вимогам. Абітурієнт виявив слабкі навички читання нотного тексту з листа, продемонстрував невпевнені знання з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”, що свідчить про його недостатній загальнокультурний рівень.</p>
<p>3. Достатній 150-175 балів</p>	<p>Абітурієнт виконав (відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу, але програма, що була виконана на інструменті, та програма з диригування не в повній мірі відповідають приймальним вимогам. Абітурієнт виявив достатні навички читання нотного тексту з листа, має достатньо розвинутий технічний апарат, але не в повному обсязі демонструє наявність необхідних навичок виконання. Абітурієнт виявляє в цілому достатні знання з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”.</p> <p>Абітурієнт виконав (відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу, але програма, що була виконана на інструменті, або програма з диригування не в повній мірі відповідають приймальним вимогам. Абітурієнт виявив добрі навички читання нотного тексту з листа, має достатньо розвинутий технічний апарат. Абітурієнт виявляє добрі знання з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”.</p> <p>Абітурієнт виконав (відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу, програма, що була виконана на інструменті, та програма з диригування відповідають приймальним вимогам. Абітурієнт виявив добрі навички читання нотного тексту з листа, має достатньо розвинутий технічний апарат, володіє навичками цілісного комплексного аналізу матеріалу, здатний систематизувати та узагальнювати набуті знання, може самостійно виправляти допущені помилки, демонструє добрі знання з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”.</p>
<p>4. Високий 176 – 200 балів</p>	<p>Абітурієнт виконав (відповів) усі завдання сесії творчого конкурсу. Програма, що була виконана на інструменті, та програма з диригування повністю відповідають вимогам. Абітурієнт має високорозвинений виконавський апарат, проте виявляє деякі огріхи у відтворенні нотного тексту, у відчутті форми. На достатньо високому рівні продемонстрував знання з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”. Досить вільно орієнтується в питаннях культурного та мистецького життя України і світу.</p>

Абітурієнт на високому рівні виконав (відповів) усі завдання сесії творчого конкурсу. Програма, що була виконана на інструменті, та програма з диригування повністю відповідають вимогам. Абітурієнт має високорозвинений виконавський апарат, проте виявляє дрібні огріхи у відтворенні нотного тексту, у відчутті форми. На високому рівні продемонстрував знання з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”. Вільно орієнтується в питаннях культурного та мистецького життя України і світу.

Абітурієнт бездоганно виконав (відповів) усі завдання сесії творчого конкурсу. Програма, що була виконана на інструменті, та програма з диригування повністю відповідають вимогам і виконані на дуже високому художньому рівні. Абітурієнт має високорозвинений виконавський апарат. Продемонстрував всебічні знання з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”. Вільно орієнтується в питаннях культурного та мистецького життя України і світу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алексеев Б., Мясоедов А. Элементарная теория музыки. – М., 1986.
2. Архімович Л., Каришева Т., Шеффер Т., Шреєр-Ткаченко О. Нариси з історії української музики, в 2-х томах : навч. посіб. – К., 1964.
3. Ауербах Ж. Школа для труби і корнета. – М. : Музика, 1964.
4. Вахромеев В. Элементарная теория музыки. – М., 1977.
5. Григор'єв П. Начальная школа игры на тромбоне. – М.: Музгиз, 1962.
6. Гурфинкель В. Школа игры на кларнете. – К. : Мистецтво, 1965.
7. История зарубежной музыки в пяти выпусках. – Вып. 1. / ред. К. Розеншильд. – М., 1969; Вып. 2. / ред. Б. Левик. – М., 1966; Вып. 3. / ред. В. Конен. – М., 1972; Вып. 4. / ред. М. Друскин. – М., 1967; Вып. 5. / ред. И. Нестьев. – М., 1988.
8. Історія української музики. – В 6 тт. : наук. видання / АН УРСР, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського; ред. кол. М. Гордійчук та ін. – К. : Наук. думка, 1989-2004.
9. Колеса М. Основи техніки диригування. – К., 1981.
10. Назаров Н. Школа игры на гобое. – М. : Музгиз, 1959.
11. Платонов Н. Школа игры на флейте. – М. : Музгиз, 1958.
12. Ривчук А. Школа игры на саксофоне. – М. : Музыка, 1967.
13. Розанов С. Школа игры на кларнете. – М. : Музгиз, 1951.
14. Свечков Д. Духовой оркестр. – М. : Музыка, 1977.
15. Смаглій Г., Маювик Л. Основи теорії музики: підручник для музичних училищ. – Х., 1988. – 384 с.
16. Способин И. Элементарная теория музыки. – М., 1979.
17. Табаков М. Школа для трубы. – М. : ВУВК, 1946.
18. Терехин Р. Школа игры на фаготе. – М. : Музгиз, 1955.
19. Усов А. Вопросы теории и практики игры на валторне. – М. : Музыка, 1965.